

5. Rijmenan D. M. How Blockchain Will Improve Your Big Data. 2019. URL: <https://medium.com/dataseries/why-blockchain-will-improve-your-big-data-4ddb37676a0>

6. The Ernst & Young Report. 2019. URL: [https://www.webforms.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-blockchain-in-insurance/\\$FILE/EY-blockchain-in-insurance.pdf](https://www.webforms.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-blockchain-in-insurance/$FILE/EY-blockchain-in-insurance.pdf)

ІНФОГРАФІКА СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Шульга Світлана Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту та підприємництва;

Водзінський Василь Володимирович,

аспірант;

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Статистична оцінка стану ринку аудиторських послуг повинна базуватися на аналізі динаміки та структури основних показників його розвитку, надаючи розгорнуту інформацію для зацікавлених осіб. Станом на 01.07.2019 р. до розділу «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності» включено 264 суб'єкти аудиторської діяльності (найбільша кількість таких суб'єктів зосереджена в Києві – 127 юридичних осіб). До розділу «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний аудит» станом на 01.07.2019 р. включено 92 суб'єкти аудиторської діяльності (найбільша кількість таких суб'єктів також зосереджена в Києві – 60 юридичних осіб) [2]. У цілому зазначені показники свідчать про географічну нерівномірність функціонування ринку аудиту, оскільки найбільша кількість суб'єктів аудиторської діяльності зосереджена у столиці та в Київській області. Така локалізація аудиторських фірм призводить до нерівномірного розподілу замовлень, обсягів наданих аудиторських послуг, вартості замовлень та доходів суб'єктів аудиторської діяльності. За останні п'ять років (2014–2018 роки) простежується обернено пропорційна ситуація – зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності та зростання обсягів наданих ними послуг (рис. 1, за даними [2]).

Наслідком поступового зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності за позитивної динаміки обсягів наданих послуг стало зростання середнього доходу на одного суб'єкта. Зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності можна пояснити тим, що "...сьогодні на ринку аудиторських послуг відбуваються об'єднавчі процеси, результатом яких стає укрупнення суб'єктів підприємництва для здійснення аудиторської

діяльності” [4]. Посилення вимог для включення суб’єкта аудиторської діяльності до третього та четвертого розділів Реєстру аудиторів та суб’єктів аудиторської діяльності призвело до припинення діяльності ряду аудиторських фірм, які не відповідали встановленим законодавчим вимогам.

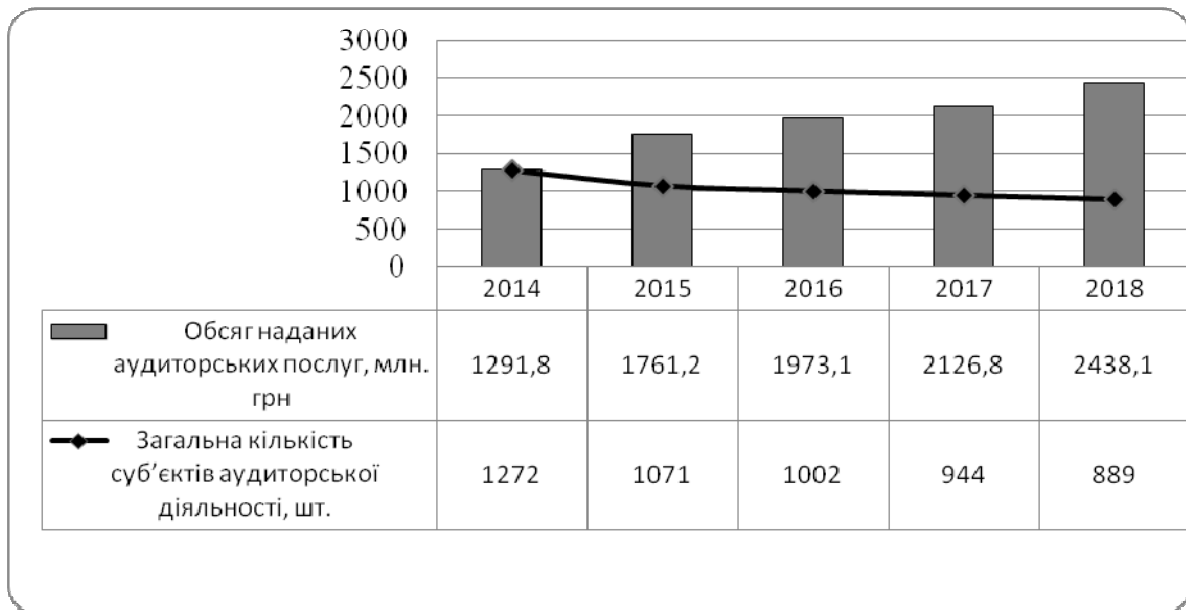

Рис. 1. Динаміка кількості суб’єктів аудиторської діяльності та обсягів наданих аудиторських послуг за 2014–2018 рр.

Сталою тенденцією розвитку ринку аудиторських послуг за останні п’ять років залишається зростання обсягів отриманих доходів у розрізі замовлень за видами наданих аудиторських послуг (рис. 2, систематизовано на основі [1; 2]).

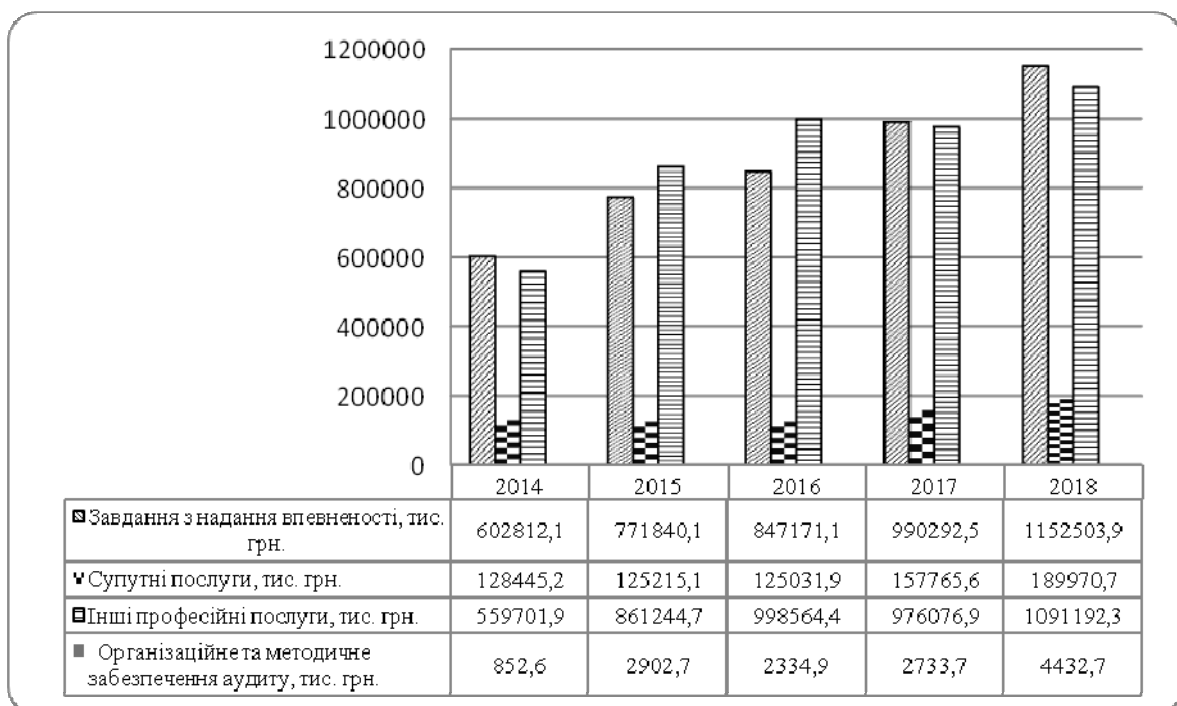

Рис. 2. Обсяги доходів, отриманих суб’єктами аудиторської діяльності від замовлень за видами наданих послуг за 2014–2018 рр.

Як свідчать дані рис. 2, мають місце незначні коливання та загалом збільшення обсягів отриманих доходів за видами наданих аудиторських послуг. Серед користувачів найбільш затребуваними залишаються завдання з надання впевненості (47%) та інші професійні послуги (45%). Крім того, спостерігається стала динаміка збільшення обсягів наданих супутніх послуг та організаційного й методичного забезпечення аудиту протягом 2014–2018 рр., що є свідченням зростання попиту на ці види аудиторських послуг. Аналізуючи структуру наданих послуг у 2018 році, можемо стверджувати, що за кількістю завдань з надання впевненості переважають послуги з обов’язкового аудиту фінансової звітності (63%), табл. 1. Крім того, незважаючи на те, що у структурі наданих послуг послуги з ініціативного аудиту у 2018 році становили 27%, цей вид послуг був найбільш прибутковим порівняно з іншими завданнями з надання впевненості (55% у загальному обсязі наданих послуг із завдань з надання впевненості та на 234062,7 тис. грн більше за обсяг наданих послуг з обов’язкового аудиту фінансової звітності).

Таблиця 1

**Структура наданих послуг із завдань
з надання впевненості у 2018 р.**

Завдання з надання впевненості	Кількість завдань з надання впевненості, шт.	Питома вага, %	Фактичний обсяг наданих послуг із завдань з надання впевненості, тис. грн	Питома вага, %
Обов’язковий аудит фінансової звітності	5330	63%	402982,8	35%
Ініціативний аудит фінансової звітності	2278	27%	637045,5	55%
Огляд історичної фінансової інформації	583	7%	97539,5	9%
Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації	309	3%	14936,1	1%
Разом	8500	100%	115250,90	100%

Досить вагому частку у складі обсягів наданих аудиторських послуг у 2018 році становлять інші професійні послуги й супутні послуги. Ця тенденція зумовлена диверсифікацією аналізованого ринку, зміною вимог до суб’єктів аудиторської діяльності, які можуть надавати послуги з обов’язкового аудиту, в тому числі для суб’єктів суспільного інтересу. Розширення видів діяльності аудиторських фірм за рахунок збільшення обсягів надання супутніх послуг сприяє перерозподілу ризиків діяльності та забезпечує додаткові джерела отримання доходів. Динаміка обсягів наданих супутніх послуг суб’єктами

аудиторської діяльності за період 2014–2018 роки подана на рис. 3 (рис. 2, систематизовано на основі [1; 2]). Результати аналізу наведених даних засвідчують поступове зниження обсягів завдань з підготовки фінансової інформації та зростання обсягів завдань з виконання узгоджених процедур у структурі супутніх послуг. При цьому обсяги наданих супутніх послуг у 2018 році порівняно з 2017 роком характеризуються абсолютним приростом в 32205,1 тис. грн і темпом приросту 20,42%.

На окрему увагу заслуговує вивчення тенденцій надання суб'єктами аудиторської діяльності інших професійних послуг, які за своєю сутністю відповідають переліку неаудиторських послуг. Поняття «неаудиторські послуги» та їх перелік були впроваджені після набуття чинності Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 року № 2258-VIII [3]. Неаудиторські послуги сьогодні мають попит серед підприємств через необхідність скорочення витрат на ведення бухгалтерського обліку, а потреба отримання якісних та професійних консультацій приводить до поступового залучення аудиторських фірм для забезпечення попиту на ці види послуг. Обсяги наданих інших професійних послуг у 2018 році наведено в табл. 2 (за даними [2]). З таблиці видно, що найбільшу частку у структурі інших професійних послуг складають саме послуги з ведення бухгалтерського обліку (30,4%) та консультаційні послуги (27,7%). Обсяги наданих неаудиторських послуг становлять значну частку (44,8%, або 1 091 192,8 тис. грн) у загальному обсязі наданих аудиторських послуг у 2018 році (2 438 100,1 тис. грн).

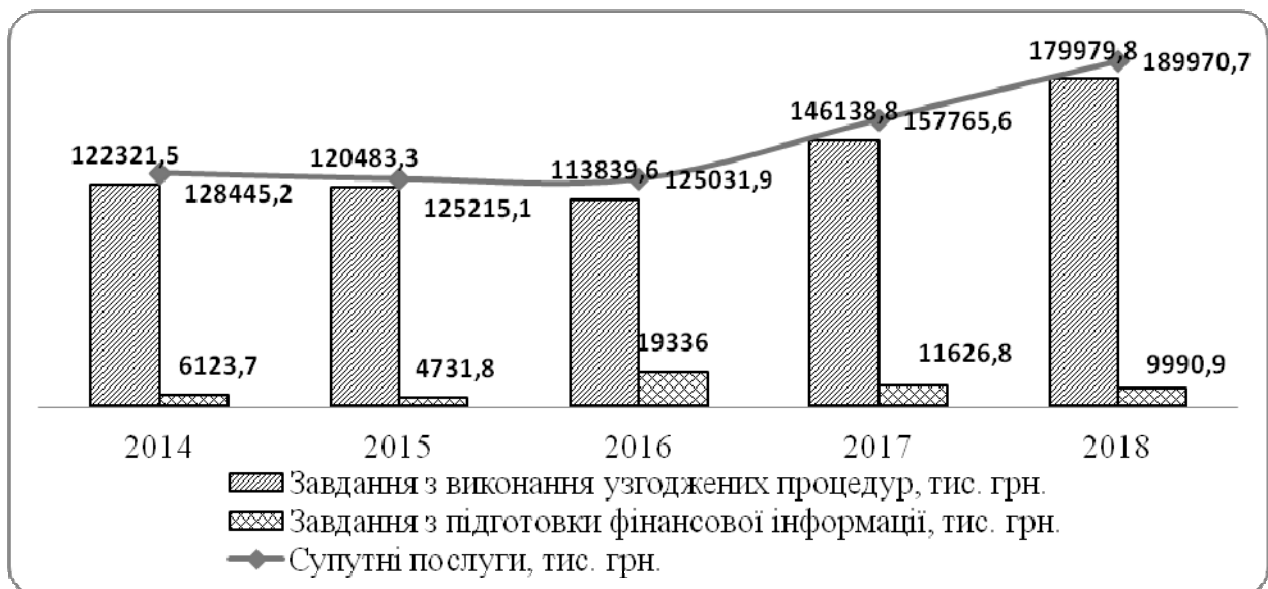

Рис. 3. Динаміка обсягів наданих супутніх послуг за видами завдань за 2014–2018 рр., тис. грн

Обсяги наданих інших професійних послуг у 2018 р.

Інші професійні послуги	Обсяг наданих послуг, тис. грн	Питома вага, %
Ведення бухгалтерського обліку	331438,9	30,4
Консультаційні послуги	302217,4	27,7
Консультавання з питань оподаткування	244749,7	22,4
Інші види аудиторських послуг	192875,2	17,7
Представлення інтересів замовника з питань обліку, аудиту, оподаткування в державних органах, організаціях або суді	11645,9	1,1
Відновлення бухгалтерського обліку	8265,7	0,7
Усього	1091192,8	100

Підсумовуючи вищенаведені дані щодо стану та тенденцій розвитку ринку аудиторських послуг, можна зробити узагальнюючий висновок, що зміни законодавчої бази у сфері аудиту зумовили географічну нерівномірність розвитку ринку та диференціацію розподілу видів аудиторських послуг, які надаються суб'єктами аудиторської діяльності.

Список використаних джерел

1. Звіти Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2014–2017 роки. URL: <https://www.apu.net.ua/zvit-do-kmu>
2. Інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2018 році. URL: <https://www.apu.com.ua>
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#n261>
4. Ярова Л. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторських послуг в Україні // Інтернаука. 2019. № 3. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-3-4823>